

مجلس شورای اسلامی و الحاق به کنوانسیون زنان^(۱)

الف- مقدمه:

مسأله الحاق ایران به «کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان» از موضوعات پرسر و صدای قانونگذاری جمهوری اسلامی ایران بوده و هست. لایحه آن در دولت تهیه شده و در مجلس ششم به تصویب نمایندگان مردم رسید، ولیکن شورای نگهبان که ناظر بر تصویب قوانین می‌باشد آن را مخالف شرع تشخیص داده و به مجلس شورای اسلامی بازگردانید. مجلس نیز آن را به «مجمع تشخیص مصلحت نظام» فرستاد تا تصمیم نهایی در باره آن گرفته شود، و هنوز تصمیمی در باره آن گرفته نشده است. با توجه به این که این مسأله تا کنون تبدیل به یک موضوع مطبوعاتی گردیده است و اغلب مردم جهت داوری صحیح از محتوای این کنوانسیون خبر ندارند، ما در این جا ترجمه کامل «متن» کنوانسیون را جهت ارتقاء آگاهی هر چه بیشتر علاقه‌مندان و به عنوان یکی از چالش‌های جدی پیشروی قوه مقننه، درج می‌کنیم.

البته لازم به یادآوری است که موافقان الحاق ایران به این کنوانسیون، آن را با قید «تحفظ» قبول دارند و نه بطور مطلق. یعنی در صورت الحاق نیز بخشی از آن را که مباینت و معارضه آشکار با شرع و قانون اساسی دارد، استثناء می‌کنند. چنان که این قید در الحاق به دیگر کنوانسیون‌های جهانی نیز وجود داشته است. پس از این مقدمه، اکنون شما را به مطالعه متن کامل آن دعوت می‌کنیم.

ب- متن کامل کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان

کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان ۲۷ آذر ۱۳۵۸ (۱۸ دسامبر ۱۹۷۹) توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب و برای امضاء تصویب و الحاق کشورها مفتوح گردید. این کنوانسیون براساس بند ۱ ماده ۲۷ در تاریخ ۱۲ شهریور ۱۳۶۰ (سوم سپتامبر ۱۹۸۱) لازم الاجرا شد.

دول عضو کنوانسیون حاضر

با عنایت به این که منشور ملل متحد بر پایبندی حقوق اساسی بشر، مقام و منزلت هر فرد انسانی و برابری حقوق زن و مرد تأکید دارد.

با عنایت به این که اعلامیه جهانی حقوق بشر بر اصل جایز نبودن تبعیض تأیید داشته، اعلام می‌دارد که کلیه افراد بشر آزاد به دنیا آمده و از نظر منزلت و حقوق یکسان بوده و بدون هیچ گونه تمایزی، از جمله تمایزات مبتنی بر جنسیت، حق دارند از کلیه حقوق و آزادی‌های مندرج در این اعلامیه بهره‌مند شوند.

با عنایت به این که دول عضو میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر متحد و تضمین حقوق برابر زنان و مردان در بهره‌مندی از کلیه حقوق اساسی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و سیاسی می‌باشند. با در نظر گرفتن کنوانسیون‌های بین‌المللی که تحت نظر سازمان ملل متحد و کارگزاری‌های تخصصی به منظور پیشبرد تساوی حقوق زنان و مردان منعقد شده‌اند.

با عنایت به قطعنامه‌ها، اعلامیه‌ها و توصیه‌هایی که توسط ملل متحد و کارگزارهای تخصصی برای پیشبرد تساوی حقوق زنان و مردان تصویب شده است.

با نگرانی از این که علیرغم این اسناد متعدد، تبعیضات علیه زنان همچنان به طور گسترده ادامه دارد.

با یادآوری این که تبعیضات علیه زنان ناقص اصول برابری حقوق و احترام به شخصیت بشر می‌باشد و مانع شرکت زنان در شرایط مساوی با مردان در زندگی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و

فرهنگی کشور و نیز گسترش سعادت جامعه و خانواده شده و شکوفایی کامل قابلیت‌ها و استعداد‌های زنان در خدمت به کشور و بشریت را دشوارتر می‌نماید.

با نگرانی از این که زنان در شرایط فقر و تنگدستی حداقل امکان دسترسی را به مواد غذایی، بهداشت، تحصیلات آموزش و امکانات اشتغال و سایر نیازها دارند.

با اعتقاد بر این که تشکیل نظام نوین اقتصاد بین‌الملل بر اساس مساوات و عدالت در تحقق پیشبرد برابری بین مردان و زنان نقش مهمی را ایفا می‌نماید.

تا تأکید بر این که ریشه کن کردن آپارتاید، اشکال مختلف نژادپرستی، تبعیض نژادی استعمار، استعمار نو، تجاوز، اشغال و سلطه و دخالت خارجی در امور دولت‌ها لازمه تحقق کامل حقوق مردان و زنان می‌باشد.

با تأیید بر این که تحکیم صلح و امنیت بین‌المللی، تشنج زدایی بین‌المللی، همکاری‌های متقابل دولتی از نظام‌های اجتماعی و اقتصادی اجتماعی آنان، خلع سلاح کامل و به ویژه خلع سلاح اتمی تحت نظارت و کنترل دقیق و مؤثر بین‌المللی، تأکید بر اصول عدالت، مساوات و منافع متقابل در روابط بین کشورها و احقاق حق مردم تحت سلطه استعمار و بیگانه و اشغال خارجی به دستیابی به حق تعیین سرنوشت و استقلال و هم چنین احترام به حاکمیت ملی و تمامیت ارضی باعث توسعه و پیشرفت اجتماعی خواهد شد و در نتیجه به دستیابی به مساوات کامل بین مردان و زنان کمک خواهد کرد.

با اعتقاد بر این که توسعه تمام و کمال یک کشور، رفاه جهانی و برقراری صلح و مستلزم شرکت یکپارچه زنان در تمام زمینه‌ها در شرایط مساوی با مردان است.

با در نظر گرفتن سهم عمده زنان در تحقق رفاه خانواده و پیشرفت جامعه، که تاکنون کاملاً شناسایی نشده است، اهمیت اجتماعی مادری و نقش والدین در خانواده و در تربیت کودکان، و با آگاهی از این که نقش زنان در تولیدمثل نباید اساس تبعیض بوده بلکه تربیت کودکان نیازمند تقسیم مسئولیت بین زن و مرد و جامعه به طور کلی می‌باشد.

با اطلاع از این که تغییر در نقش سنتی مردان و زنان در جامعه و خانواده برای دستیابی به

مساوات کامل میان زنان و مردان ضروری است.

با عزم بر اجرای اصول مندرج در اعلامیه محو تبعیض علیه زنان و در این راستا اتخاذ اقدامات ضروری برای از میان برداشتن این گونه تبعیض‌ها در کلیه اشکال و صور آن، به شرح ذیل توافق کرده‌اند:

بخش اول:

ماده ۱

عبارت «تبعیض علیه زنان» در این کنوانسیون به هر گونه تمایز، استثناء (محرومیت) یا محدودیت براساس جنسیت که نتیجه یا هدف آن خدشه دار کردن یا لغو شناسایی، بهره‌مندی، یا اعمال حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و یا هر زمینه دیگر توسط زنان صرف نظر از وضعیت زناشویی ایشان و براساس تساوی میان زنان و مردان، اطلاق می‌گردد.

ماده ۲

دول عضو، هر گونه تبعیض علیه زنان را محکوم کرده، موافقت می‌نمایند که بدون درنگ سیاست رفع تبعیض از زنان را با کلیه ابزارهای مناسب دنبال نموده و با این هدف موارد زیر را متعهد می‌شود:

الف. گنجاندن اصل مساوات میان زنان و مردان در قانون اساسی یا سایر قوانین مربوطه هر کشور، چنان که تاکنون منظور نشده باشد، و تضمین تحقق عملی این اصل به وسیله وضع قانون یا سایر طرق مناسب دیگر؛

ب. تصویب قوانین مناسب و یا اقدامات دیگر، از جمله مجازات در صورت اقتضا، به منظور رفع تبعیض از زنان؛

ج. برقراری حمایت قانون از حقوق زنان بر مبنای برابری با مردان و حصول اطمینان از حمایت

مؤثر از زنان در مقابل هر گونه اقدام تبعیض آمیز از طریق مراجع قضایی ذی صلاح ملی و سایر مؤسسات دولتی؛

د. خودداری از انجام هر گونه عمل و حرکت تبعیض آمیز علیه زنان و تضمین رعایت این تعهدات توسط مراجع و مؤسسات دولتی؛

ه. اتخاذ کلیه اقدامات مناسب جهت رفع تبعیض از زنان توسط هر شخص، سازمان و یا شرکت‌های خصوصی؛

و. اتخاذ تدابیر لازم از جمله وضع قوانین به منظور اصلاح یا فسخ قوانین، مقررات، عرف یا روش‌های موجود که نسبت به زنان تبعیض آمیزند؛

ز. فسخ کلیه مقررات کیفری ملی که موجب تبعیض نسبت به زنان می‌شود.

ماده ۳

دولت عضو باید در تمام زمینه‌ها به ویژه زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کلیه اقدامات مناسب از جمله وضع قوانین را برای تضمین توسعه و پیشرفت کامل زنان و نیز بهره‌مندی آنان از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی بر مبنای مساوات با مردان به عمل آورند.

ماده ۴

- ۱- اتخاذ تدابیر ویژه و موقتی توسط دولت عضو که هدف آن تسریع در برقراری مساوات بین مردان و زنان است نباید به عنوان «تبعیض» به صورتی که در این کنوانسیون تعریف شده است، تلقی گردد؛ و بدون این که این اقدامات منجر به حفظ معیارهای نابرابر و مجزا گردد، پس از تحقق رفتار و فرصت‌های برابر متوقف خواهد شد.
- ۲- اتخاذ تدابیر ویژه توسط دولت عضو از جمله اقداماتی که در این کنوانسیون برای حمایت از مادری منظور شده است تبعیض آمیز تلقی نخواهد شد.

ماده ۵

دول عضو کلیه اقدامات مناسب در زمینه‌های زیر را به عمل آورند:

الف. تعدیل الگوهای اجتماعی و فرهنگی رفتاری مردان و زنان به منظور از میان برداشتن تعصبات و کلیه روشهای سنتی و غیره که بر تفکر پست نگری یا برترنگری هر یک از دو جنس و یا تداوم نقش‌های کلیشه‌ای برای مردان و زنان استوار باشد.

ب. حصول اطمینان از این که آموزش خانواده شامل درک صحیح از وضعیت مادری به عنوان یک وظیفه اجتماعی و شناسایی مسئولیت زنان در مردان در پرورش و تربیت کودکان خود باشد، با این استنباط که منافع کودکان در تمام موارد در اولویت قرار دارد.

ماده ۶

دول عضو کلیه اقدامات مقتضی از جمله وضع قوانین را به منظور جلوگیری از حمل و نقل غیر قانونی و بهره‌بری از روسپی‌گری زنان به عمل خواهند آورد.

بخش دوم:

ماده ۷

دول عضو برای رفع تبعیض از زنان در حیات سیاسی و اجتماعی کشور کلیه اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد، به ویژه حقوق زیر را در شرایط مساوی با مردان برای زنان تضمین خواهند کرد:

- الف. رأی دادن در کلیه انتخابات و همه‌پرسی‌های عمومی و داشتن شرایط نامزدی در همه اجتماعات منتخب عمومی.
- ب. مشارکت در تعیین سیاست دولت و اجرای آن و انتصاب به سمت‌های دولتی و انجام کلیه مسئولیت‌های دولتی در تمام سطوح دولت.
- ج. شرکت در سازمان‌ها و انجمن‌های غیردولتی مرتبط با حیات سیاسی و اجتماعی کشور.

ماده ۸

دول عضو اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد تا بدون هیچ گونه تبعیض و در شرایط مساوی با مردان این فرصت به زنان داده شود که به عنوان نماینده دولت خود در سطح بین‌المللی عمل نموده و در فعالیت سازمان‌های بین‌المللی نقش داشته باشند.

ماده ۹

۱- دول عضو در مورد کسب، تغییر یا حفظ تابعیت، حقوقی مساوی با مردان به زنان اعطا خواهند کرد. دولت‌ها به ویژه تضمین می‌کنند که ازدواج با فرد خارجی یا تغییر تابعیت شوهر در طی دوران ازدواج خود به خود باعث تغییر تابعیت زن، بی وطن شدن یا تحمل تابعیت شوهر به وی نگردد.

۲- دول عضو به زنان و مردان در مورد تابعیت فرزندانشان حقوق مساوی اعطا خواهند کرد.

بخش سوم:

ماده ۱۰

دول عضو به منظور تضمین حقوق مساوی زنان با مردان در زمینه آموزش و پرورش هرگونه اقدامی برای رفع تبعیض از زنان به عمل خواهند آورد. به ویژه بر اساس مساوات بین زنان و مردان موارد زیر را تضمین خواهند کرد:

الف. شرایط یکسان در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، و برای دسترسی به آموزش و دریافت دانشنامه در انواع مختلف مؤسسات آموزشی در مناطق شهری و روستایی، این تساوی باید در آموزش پیش مدرسه‌ای، آموزش عمومی، فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی فنی و نیز دوره‌های حرفه‌ای مختلف تضمین شود.

ب. دسترسی به برنامه درسی یکسان، امتحانات یکسان، معلمین دارای مهارت‌ها و صلاحیت‌های هم طراز و محل‌ها و امکانات آموزشی با کیفیت برابر.

ج. از بین بردن هرگونه مفهوم کلیشه‌ای از نقش زنان و مردان در کلیه سطوح و در اشکال مختلف آموزشی از طریق تشویق به آموزش مختلط و سایر انواع روشهای آموزشی که نیل به این هدف را ممکن می‌سازد و به ویژه از طریق تجدیدنظر در کتب درسی و برنامه‌های آموزشی مدارس و تطبیق دادن روش‌های آموزشی.

د. ایجاد فرصت‌های یکسان جهت بهره‌مندی از بورس‌ها و سایر مزایای تحصیلی.

ه. امکانات مشابه جهت دستیابی به برنامه‌های مربوط به ادامه تحصیلات، از جمله برنامه‌های عملی سوادآموزی بزرگسالان به ویژه برنامه‌هایی که با هدف کاهش هرچه سریع‌تر شکاف آموزشی موجود بین زنان و مردان تدوین یافته‌اند.

و. کاهش درصد دانش‌آموزان دختر که ترک تحصیل می‌کنند و تنظیم برنامه‌هایی برای دختران و زنانی که ترک تحصیل زودرس داشته‌اند.

ز. امکانات یکسان برای شرکت فعال زنان در ورزش و تربیت بدنی.

ح. دسترسی به اطلاعات آموزشی مشخص که سلامتی و تندرستی خانواده را تضمین می‌نمایند، از جمله اطلاعات و راهنمایی در مورد تنظیم خانواده.

ماده ۱۱

۱- دول عضو کلیه اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد تا هرگونه تبعیض علیه زنان در اشتغال از بین برود و براساس اصل تساوی زنان و مردان، حقوق مشابه برای آنها تضمین شود، به ویژه در موارد زیر:

الف. حق اشتغال به کار به عنوان حق لاینفک تمام افراد بشر.

ب. حق استفاده از فرصت‌های استخدامی یکسان، از جمله اعمال ضوابط یکسان برای استخدام.

ج. حق انتخاب آزادانه حرفه و پیشه، حق برخورداری از ارتقای مقام، حق برخورداری از امنیت

شغلی و تمام امتیازات و شرایط شغلی و حق استفاده از دوره‌های آموزش حرفه‌ای و بازآموزی

از جمله کارآموزی و شرکت در دوره‌های آموزش حرفه‌ای پیشرفته و آموزش مرحله‌ای.

د. حق دریافت دستمزد برابر و نیز استفاده از مزایا و حق برخورداری از رفتار یکسان در مشاغلی که دارای ارزش برابر است و هم چنین قضاوت یکسان در ارزیابی کیفیت کار مشابه.

ه. حق استفاده از بیمه‌های اجتماعی به ویژه در دوران بازنشستگی، دوران بیکاری، هنگام بیماری و ناتوانی و دوران پیری و در سایر موارد از کارافتادگی و نیز حق استفاده از مرخصی استحقاقی.

و. حق حفظ سلامتی و رعایت ایمنی در محیط کار، از جمله حمایت از وظیفه تولید مثل.

۲- به منظور جلوگیری از اعمال تبعیضات علیه زنان بر پایه ازدواج یا مادری (بارداری) و تضمین حق مؤثر آنان جهت کار، دول عضو اقدامات زیر را به عمل خواهند آورد:

الف. ممنوعیت اخراج به دلیل بارداری یا مرخصی زایمان و تبعیض در اخراج براساس وضعیت زناشویی و اعمال مجازات‌های قانونی بدین منظور.

ب. صدور اجازه مرخصی زایمان با حقوق یا مزایای اجتماعی مشابه بدون از دست دادن شغل قبلی، ارشدیت یا مزایای اجتماعی.

ج. تشویق به ارائه خدمات حمایتی اجتماعی لازم به نحوی که والدین را قادر نماید تعهدات خانوادگی را با مسئولیت‌های شغلی و مشارکت در زندگی اجتماعی هماهنگ سازند. بخصوص از طریق ایجاد و توسعه شبکه تسهیلاتی برای مراقبت از کودکان.

د. برقراری حمایت خاص از زنان هنگام بارداری در انواع مشاغلی که برای آنان زیان آور محسوب می‌گردد.

۳- قوانین حمایت کننده ذکر شده در این ماده به طور متناوب با پیشرفت اطلاعات و دانش‌های علمی و تکنولوژیکی باید مورد بررسی قرار گیرد و در صورت لزوم بازنگری، لغو یا تمدید شوند.

ماده ۱۲

۱- دول عضو برای رفع تبعیض از زنان در زمینه مراقبت بهداشتی آنان کلیه اقدامات لازم را به

عمل خواهند آورد تا دسترسی به خدمات بهداشتی از جمله خدماتی که به تنظیم خانواده مربوط می‌شود که براساس رعایت مساوات بین مردان و زنان تضمین شود.

۲- دول عضو صرف نظر از مفاد بند ۱ این ماده ارائه خدمات مناسب در ارتباط با بارداری، بستری برای زایمان و دوران پس از زایمان را تضمین خواهند کرد و موارد لازم خدمات رایگان و نیز تغذیه کافی در دوران بارداری و دوران شیردهی در اختیار آنان قرار خواهند داد.

ماده ۱۳

دول عضو کلیه اقدامات مقتضی را به منظور رفع تبعیض از زنان در سایر زمینه‌های حیات اقتصادی و اجتماعی به عمل خواهند آورد تا حقوق یکسان به ویژه در زمینه‌های زیر براساس برابری مردان و زنان تضمین شود:

- الف. حق استفاده از مزایای خانوادگی.
- ب. حق استفاده از وام‌های بانکی، رهن و سایر اشکال اعتبارات مالی
- ج. حق شرکت در فعالیتهای تفریحی، ورزشی و کلیه زمینه‌های حیات فرهنگی.

ماده ۱۴

۱- دول عضو مشکلات خاص زنان روستایی را مدنظر قرار داده و به نقش مهمی که این زنان در جهت حیات اقتصادی خانواده‌های خود از جمله کار در بخش‌های غیر مالی اقتصاد به عهده دارند، توجه خاص مبذول خواهند داشت و کلیه اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد تا مفاد این کنوانسیون نسبت به زنان در مناطق روستایی اجرا گردد.

۲- دول عضو کلیه اقدامات مقتضی را جهت رفع تبعیض از زنان در مناطق روستایی به عمل خواهند آورد تا این زنان براساس تساوی مردان و زنان در برنامه‌های عمرانی و روستایی شرکت نموده و از آن بهره‌مند گردند و به خصوص از حقوق زیر برخوردار شوند:

- الف. شرکت در تدوین و اجرای برنامه‌های عمرانی در کلیه سطوح.

- ب. دسترسی به تسهیلات بهداشتی کافی از جمله اطلاعات، مشاوره و خدمات تنظیم خانواده.
- ج. استفاده مستقیم از برنامه‌های تأمین اجتماعی.
- د. استفاده از انواع دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی رسمی و غیررسمی از جمله سوادآموزی عملی و نیز بهره‌مندی از خدمات محلی و فوق‌العاده به منظور بالابردن کارایی فنی آنان.
- هـ. تشکیل گروه‌ها و تعاونی‌ها خودیاری به منظور به دست آوردن امکان دستیابی مساوی به فرصت‌های اقتصادی از طریق اشتغال یا خوداشتغالی.
- و. شرکت در کلیه فعالیت‌های محلی.
- ز. دسترسی به وام‌ها و اعتبارات کشاورزی، تسهیلات بازاریابی، تکنولوژی مناسب و استفاده یکسان از زمین و برخورداری از رفتار مساوی در چارچوب اصلاحات ارضی و روستایی و نیز در برنامه‌های جایگزینی زمین.
- ح. بهره‌مندی از شرایط زندگی مناسب، به ویژه مسکن، بهداشت، آب و برق، ارتباطات و حمل و نقل.

بخش چهارم:

ماده ۱۵

- ۱- دول عضو به زنان حقوق مساوی با مردان در برابر اعطا می‌کند.
- ۲- دول عضو در امور مدنی به زنان اختیارات و امکانات قانونی دقیقاً یکسان با مردان و نیز شرایط مساوی برای بهره‌برداری از این اختیارات و امکانات اعطا خواهند کرد. دول عضو برای انعقاد قرار داد و اداره ملاک برای زنان حقوقی برابر با مردان قائل شده و با ایشان در کلیه مراحل دادرسی در دادگاه‌ها و مراجع قضایی به صورت یکسان رفتار خواهند کرد.
- ۳- دول عضو موافقت می‌نمایند که کلیه قراردادهای و سایر اسناد خصوصی از هر نوع که دارای اثر قانونی بوده که دارای اثر قانونی بوده در جهت محدود کردن امکانات قانونی زنان باشد، کان لم یکن تلقی گردد.

۴- دول عضو به زنان و مردان حقوقی یکسان در برابر قانون مربوط به تردد افراد و آزادی انتخاب مسکن و اقامتگاه اعطا خواهند کرد.

ماده ۱۶

۱- دول عضو به منظور رفع تبعیض از زنان در کلیه امور مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی کلیه اقدامات مقتضی به عمل خواهند آورد و به ویژه براساس تساوی مردان و زنان موارد ذیل را تضمین خواهند کرد:

الف. حق یکسان برای ورود به ازدواج.

ب. حق یکسان در انتخاب آزادانه همسر و صورت گرفتن ازدواج تنها با رضایت کامل و آزادانه دو طرف ازدواج.

ج. حقوق و مسئولیت‌های یکسان در طی دوران زناشویی و به هنگام جدایی.

د. حقوق و مسئولیت‌های یکسان به عنوان والدین، صرف‌نظر از وضع روابط زناشویی. در مسائلی که به فرزندان آنان مربوط می‌شود، در کلیه موارد منافع کودکان از اولویت برخوردار خواهد بود. هـ. حقوق یکسان در مورد تصمیم‌گیری آزادانه و مسئولانه نسبت به تعداد فرزندان و فاصله زمانی بارداری و دسترسی به اطلاعات، آموزش و ابزار لازم که قدرت بهره‌مندی از این حقوق را به ایشان می‌دهد.

و. حقوق و مسئولیت‌های یکسان در مورد قیومیت، حضانت، سرپرستی و به فرزند گرفتن کودکان و یا موارد مشابه با این مفاهیم در حقوق ملی، در کلیه موارد منافع کودکان از اولویت برخوردار خواهد بود.

ز. حقوق فردی یکسان به عنوان شوهر و زن من جمله حق انتخاب نام خانوادگی، شغل و حرفه.

ح. حقوق یکسان برای زوجین نسبت به مالکیت حق اکتساب، مدیریت، سرپرستی، بهره‌مندی، و انتقال ملک اعم از این که رایگان باشد و یا هزینه‌ای در برداشته است.

۲- نامزدی و ازدواج کودک هیچ اثر قانونی ندارد و کلیه اقدامات منجمله وضع قانون برای تعیین

حداقل سن ازدواج و اجباری کردن در دفاتر رسمی می‌بایست به عمل آید.

بخش پنجم:

ماده ۱۷

- ۱- به منظور بررسی پیشرفت حاصله در اجرای مفاد کنوانسیون کمیته محو تبعیض علیه زنان (که من بعد از آن به عنوان کمیته یاد خواهد شد) شامل هجده نفر در زمان لازم‌الاجرا شدن و پس از تصویب یا پیوستن سی و پنجمین کشور عضو، بیست و سه نفر از خبرگان دارای شهرت اخلاقی و الا و صلاحیت در زمینه‌های مربوط به کنوانسیون تشکیل می‌شود. این خبرگان توسط دول عضو از میان اتباع کشورهایشان انتخاب می‌شوند و در صلاحیت شخصی خبرگان خود خدمت می‌کنند. در انتخاب این اشخاص به توزیع عادلانه جغرافیایی و به حضور اشکال مختلف تمدن و نظام‌های عمده حقوقی توجه می‌شود.
- ۲- اعضای کمیته با رأی مخفی و از فهرست افرادی که توسط دول عضو نامزد شده اند انتخاب می‌شوند؛ هر دولت عضو می‌تواند یک نفر از اتباع خود را نامزد نماید.
- ۳- نخستین انتخابات شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون برگزار خواهد شد. حداقل سه ماه قبل از تاریخ هر انتخابات دبیر کل ملل متحد طی نامه‌ای از دول عضو می‌خواهد تا ظرف دو ماه نامزدی‌های خود را معرفی کنند. دبیر کل فهرست اسامی نامزدها را به ترتیب حروف الفبا و با ذکر کشور نامزدکننده هر یک تهیه و برای دول عضو ارسال خواهد داشت.
- ۴- انتخاب اعضای کمیته در جلسه دول توسط دبیر کل در مقر ملل متحد برگزار خواهد شد، انجام می‌شود، در این جلسه، که حدنصاب تشکیل آن حضور دو سوم دول عضو می‌باشد، اشخاص انتخاب شده برای عضویت در کمیته آن دسته از نامزدهایی خواهد بود که بیشترین تعداد آراء و همزمان اکثریت مطلق آراء نمایندگان دول عضو حاضر و رأی دهنده در جلسه را به دست آورند.
- ۵- اعضای کمیته برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. لکن دوره عضویت ۹ نفر از اعضای

- منتخب در اولين انتخابات در پايان دو سال به اتمام مي‌رسد. بلافاصله پس از اولين انتخابات اسامي اين ۹ عضو به قيد قرعه توسط رئيس كميته انتخاب خواهد شد.
- ۶- انتخاب ۵ عضو ديگر كميته مطابق با بندهاي، ۲، ۳، و ۴ اين ماده و به دنبال سي و پنجمين تصويب يا الحاق صورت خواهد گرفت. دوره عضويت دو نفر از اعضاي فوق در پايان دو سال خاتمه خواهد يافت و اسامي اين دو نفر به قيد قرعه توسط رئيس كميته انتخاب خواهد شد.
- ۷- به منظور اشغال پست‌هاي خالي احتمالي، دولتي كه فعاليت خبره‌اش به عنوان عضو كميته متوقف شده است، خبره ديگري را از بين اتباع خود براي عضويت در كميته مشروط به تأييد كميته انتخاب خواهد كرد.
- ۸- اعضاي كميته با تأييد مجمع عمومي و بر طبق ضوابط و شرايطي كه آن مجمع مقرر مي‌دارد و با در نظر گرفتن اهميت مسئوليت‌هاي كميته از سازمان ملل متحد مقرري دريافت خواهند كرد.
- ۹- دبير كل ملل متحد تسهيلات و كارمندان لازم را به منظور تحقق و انجام مؤثر و وظائف كميته در چارچوب اين كنوانسيون تأمين خواهد نمود.

ماده ۱۸

- ۱- دول عضو متعهد مي‌شوند گزارشي براي كميته در مورد اقدامات تقنيني، قضايي و اجرايي و ساير اقدامات متخذة در راستاي اجراي مفاد اين كنوانسيون و پيشرفت‌هاي حاصله در اين رابطه به دبيركل ارائه كنند.
- الف. يك سال پس از لازم‌الاجرا شدن كنوانسيون براي آن دولت.
- ب. پس از آن حداقل هر چهار سال يك بار و علاوه بر آن هر زماني كه كميته در خواست كند.
- ۲- اين گزارشات مي‌تواند مابين عوامل و مشكلاتي كه بر ميزان اجراي تعهدات تحت آن كنوانسيون اثر مي‌گذارد باشد.

ماده ۱۹

- ۱- کمیته آیین نامه اجرایی خود را تصویب خواهد نمود.
- ۲- کمیته مسئولان خود را برای یک دوره دو ساله انتخاب خواهد کرد.

ماده ۲۰

- ۱- کمیته به منظور بررسی گزارشاتی که مطابق با ماده ۱۸ این کنوانسیون ارائه شده هر ساله به مدتی که از دو هفته تجاوز نکند تشکیل جلسه می‌دهد.
- ۲- جلسات کمیته معمولاً در مقر سازمان ملل متحد یا در هر محل مناسب دیگری که به تصمیم کمیته تعیین می‌شود برگزار خواهد شد.

ماده ۲۱

- ۱- کمیته همه ساله از طریق شورای اقتصادی و اجتماعی گزارشی در مورد فعالیت‌های خود به مجمع عمومی تسلیم می‌نماید و می‌تواند بر اساس گزارشات و اطلاعات واصله از دول عضو پیشنهادات و توصیه‌های کلی ارائه دهد. این پیشنهادات و توصیه‌های کلی همراه با نظرات احتمالی دول عضو در گزارشات کمیته درج می‌گردد.
- ۲- دبیر کل ملل متحد گزارشات کمیته را جهت به کمیسیون مقام زن ارسال می‌نماید.

ماده ۲۲

مؤسسات تخصصی مجاز خواهند بود که از طریق نمایندگان شان اجرای موادی از پیمان نامه حاضر را که در حوزه فعالیت‌های آنها جای می‌گیرند مورد بررسی قرار دهند. کمیته ممکن است از مؤسسات تخصصی دعوت کند تا گزارشهایی درباره نحو اجرای پیمان نامه در زمینه‌هایی که به حوزه فعالیت آنها مربوط می‌شود ارائه نمایند.

بخش ششم:

ماده ۲۳

هیچ چیز در این کنوانسیون بر مقرراتی که برای دستیابی زنان و مردان به برابری مفیدتر و مؤثرتر وجود دارد تأثیر نخواهد گذاشت، این مقررات می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

الف. قوانین یک دولت عضو.

ب. هر کنوانسیون پیمان یا موافقت نامه بین المللی که برای آن دیگری که برای آن دولت لازم الاجرا است.

ماده ۲۴

دول عضو متعهد می‌گردند کلیه اقدامات لازم در سطح ملی را که هدف از آن تحقق کامل حقوق به رسمیت شناخته شده در این کنوانسیون می‌باشد، به عمل آورند.

ماده ۲۵

- ۱- این کنوانسیون برای امضای کلیه دول مفتوح می‌باشد.
- ۲- دبیر کل ملل متحد به عنوان امین این کنوانسیون تعیین می‌شود.
- ۳- تصویب این کنوانسیون منوط طی مراحل تصویب قانونی است، اسناد تصویب نزد دبیر کل ملل متحد به امانت گذارده خواهد شد.
- ۴- این کنوانسیون جهت الحاق دول مفتوح می‌باشد. الحاق با سپردن سند الحاق به دبیر کل ملل متحد محقق می‌شود.

ماده ۲۶

- ۱- دول عضو می‌توانند، در هر زمان طی نامه‌ای خطاب به دبیر کل ملل متحد درخواست تجدید نظر در این کنوانسیون را نمایند.

۲- مجمع عمومی ملل متحد در مورد اقدامات احتمالی بعدی در مورد چنین در خواستی تصمیم خواهد گرفت.

ماده ۲۷

- ۱- این کنوانسیون سی روز پس از تاریخ که بیستمین سند تصویب یا الحاق آن نزد دبیر کل ملل متحد به امانت گذارده شد، لازم الاجرا می‌گردد.
- ۲- پس از به ودیعه سپردن بیستمین سند تصویب یا الحاق، برای هر دولتی که این کنوانسیون را تصویب می‌کند یا به آن ملحق می‌گردد، کنوانسیون مذکور از سی امین روز تاریخی که سند تصویب یا الحاق آن دولت به امانت گذارد شده لازم الاجرا می‌گردد.

ماده ۲۸

- ۱- دبیر کل متحد متن تحفظ کشورها، در هنگام تصویب یا الحاق را دریافت نموده و آن را میان کلیه دول توزیع می‌نماید.
- ۲- تحفظاتی که با هدف و منظور این کنوانسیون سازگار نباشد پذیرفته نخواهد شد.
- ۳- تحفظاتی از طریق تسلیم یادداشتی به دبیر کل ملل متحد در هر زمان قابل پس گرفتن است. نامبرده همه دولت‌ها را از این موضوع مطلع خواهد کرد. لغو تحفظ از روزی که یادداشت دریافت شود معتبر است.

ماده ۲۹

- ۱- هر گونه اختلاف در تفسیر یا اجرای این کنوانسیون بین دو یا چند دولت عضو که از طریق مذاکره حل نگردد بنا به تقاضای یکی از طرفین به داوری می‌گردد. چنانچه ظرف شش ماه از تاریخ در خواست داوری، طرفین در مورد نحوه و تشکیلات داوری به توافق نرسد. یکی از طرفین می‌تواند خواستار ارجاع موضوع به داوران بین‌المللی دادگستری مطابق با اساسنامه دیوان گردد.

- ۲- هر دولت عضو می‌تواند به هنگام امضا یا تصویب این کنوانسیون یا الحاق به آن اعلام کند که خود را موظف به اجرای بند یک این ماده نمی‌داند. دول عضو دیگر در قبال دولتی که به بند یک این ماده اعلام تحفظ نموده است ملزم به اجرای بند یک نمی‌باشد.
- ۳- هر دولت عضوی که بر طبق بند ۲ این ماده اعلام تحفظ نموده باشد می‌تواند در هر زمان از تحفظ خود از طریق اعلام رسمی به دبیر کل ملل متحد صرف نظر نماید.

ماده ۳۰

این کنوانسیون که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسه، روسی و اسپانیولی آن دارای اعتبار یکسان می‌باشند، نزد دبیر کل ملل متحد به امانت گذارده می‌شود.

